

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 12. Præter causas enarratas cap. 10., quibus stantibus, sponsalia
ipso jure solvuntur; aliæ sunt causæ, propter quas facto hominis
solvuntur, seu solvi permittuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

rimonium. Cor enim subintelligitur in contractu sponsalicio: potius quam in alio quolibet contractu (y. g. donationis, promissionis, venditionis centis annui 100. flor.) subintelligatur tacita exceptio, seu conditio: nisi postea voluero censum illum dare Ecclesie, vel Hospitali? Et cur tacita conditio: nisi voluero perfectiorem quemlibet statum eligere, potius subintelligatur in contractu sponsaliorum, quam in contractu matrimonii? in quo non subintelligi, constat ex eo quod matrimonium ratum alioqui solveretur per votum simplex castitatis, vel susceptionem sacri Ordinis: cujus oppositum decernitur in citata extravagante Joannis XXII.

41 Nec secundum argumentum contradicentium nostram enervat assertionem. Quomodo enim non sequitur: votum solemne professionis religiosa solvit matrimonium ratum, nondum consummatum. Ergo & votum solemne susceptionis sacri Ordinis, vel votum simplex castitatis. Sic non sequitur: votum ingrediendi religionem solvit sponsalia. Ergo & votum suscipiendi Ordinem sacrum, vel votum simplex castitatis. Ratio namque, propter quam votum ingrediendi religionem solvit sponsalia, est quia jus permittit, absque consensu compartis, ingredi religionem post sponsalia; imò & post matrimonium ratum, ex speciali Christi privilegio, uti monstrabimus agendo de impedimento voti. Non autem permittit, absque consensu compartis, post sponsalia votum susceptionis sacri Ordinis, vel observantiam castitatis, extra statum religionis. Neque ad hoc privilegium Christus concessisse ullibi legitur. Imò non concessisse se mus ex supra laudata extravagante Joannis XXII.

42 Collige ex dictis, votum simplex castitatis, absque consensu compartis, post legitima sponsalia esse invalidum; non omni ex parte, sed in quantum præjudicat juri compartis, quod jus quia à sponsa invita auferre non potest, nisi religionem ingrediatur, si non ita ingredi (ad quod profectò non tenetur, qui solam castitatem, non religionis ingressum vovit: neque enim oberandus est graviore obligatione, quam voverit, ut S. Bernardus merito docet) tenetur servare votum, in quantum juri compartis non præjudicat (utpote cænis validum) atque adeò tenetur à comparte petere juris seu obligationis sponsalium remissionem. Quam obligationem si remittere nolit, tenetur compartem ducere, ipsaque exigente, matrimonium consummare; sic tamen ut debitum petere non possit, sed continentiam servare debeat, quantum potest, salvo compartis jure (nisi dispensationem super voto suo obtineat, quam ob periculum incontinentie expedit postulare) nec ad secundas nuptias convolare potest, si comparti supervivatur, cap. licet de convers. conjugat.

CAPUT XII.

Præter causas enarratas cap. 10. quibus sponsalibus, sponsalia ipso jure solvuntur; alia sunt causæ, propter quas factò hominis solvuntur, seu solvi permittuntur.

43 Prima causa est mutus utriusque partis consensus; per quem sicut jus sponsalium nascitur; sic per eum solvitur, cap. propterea 2. de sponsalib.

44 Secunda causa est votum ingrediendi religionis. Qui enim religionis ingressum vovit post sponsalia, etiam juramento firmata, religionem ingredi potest, nulla sponsalium, nec juramenti habita ratione. Quia promissum non infringit, qui in melius (à Christo concessum) illud commutat, ut dicitur cap. perveni extr. de jurejuran-

do, & cap. scriptura extr. de voto & vot. redempt. Itaque sine peccato potest intrare religionem. Et non contrahere (inquit Glossa) tunc tamen utrumque servabit (& sponsalium fidem, juramentum religionem, & votum) primum nubendo; deinde, ante matrimonii consummationem, religionem intrando, prout docet Alexander III. cap. commissum extr. de sponsalib. ubi sic: significavit nobis Fraternitas Tua, quod quidam eadem mulier de contrahendo matrimonio fidem dedit, & se cum ea intra biennium per verba de presenti contrahendum, præstito juramento firmavit. Nunc autem, privata lege ductus, ad frugem melioris vite transire suspirat. . . . Fraternitati Tue taliter respondemus, quod iustus est ei (religione juramenti servata) prius contrahere; & postea, si elegerit, ad religionem in grave, si tamen post desponsationem copula non dignoscatur intervenisse carnalis.

Tertia causa, est fornicatio alterutrius sponsi, post sponsalia. Tunc enim pars innocens sponsa amplius non tenetur, sed solum pars nocens (cui tua malitia patrocinari non debet) si innocens velit, cap. quemadmodum extr. de jurejurando, ubi Innocentius III. si quis (inquit) juraverit se ducendum aliquam in uxorem, non potest ei fornicationem opponere præcedentem, sed subsequens, ut illam non ducat in conjugem. Et rationem dat S. Thomas in 4. dist. 27. q. 2. a. 3. ad 6. quævis enim nondum dederit sibi mutus potestatem corporis sponsalia contrahentes; tamen ex hoc efficiuntur sibi invicem suspecti de non servanda fide in futurum. Et ideo potest sibi præcavere unus contra alium, sponsalia dirimendo.

45 Quarta causa, est notabilis in alterutra parte facta, vel cognita in pejus mutatio, ut si contingat sponsam ab alio opprimi. Sponsalia namque promissioni hæc subintelligitur annexa conditio, quod res maneat in eodem statu, vel quod in ea nihil postea deprehendatur, quo ab initio cognito, promissio facta non fuisset. Quam ob causam, illa etiam sponsa deferri potest, quæ cum crederetur esse virgo, postea deprehenditur fuisse corrupta. Neque hoc est contra citatum capitulum caput quemadmodum. Quod enim ibi Innocentius III. dicit, non posse ei fornicationem objici præcedentem, verum est, si ab initio cognita fuerit, vel sic eam objici non posse, quali per eam illa contra regulam desponsationis venerit, ut ibi habetur in contextu. Ex alio autem capite objici posse non negat. Et univèrsim objici posse dicitur, quo ab initio cognito, matrimonium non fuisset promissum, docent Tannerus 10. 4. disput. 8. q. 1. n. 69. Sanchez lib. 1. de matrim. disp. 62. & 63. Coniack disp. 23. dub. 8. Layman l. 5. tr. 10. p. 1. c. 1. n. 18. Natalis Alexander l. 2. c. 3. reg. 7. Et verò quis neget objici posse sponsa vel sponsa notabilem infirmitatem, vel illegitimitatem, sui vel parentis, ab initio non manifestatam, sibi satisfaturam infamiam; vel aliud grave incommodum in matrimonio, si illud contrahat?

46 Quinta causa, est discessus sponsi, absque consensu sponsæ, ad loca distantia, unde non sit brevi rediturus. De quo casu in cap. de illa de sponsalib. & matrim. Alexander III. statuit sic: De illis autem, qui, præstito juramento, promittunt se aliquas mulieres ducendos; & postea, eis incognitis, dimittunt terram, se ad partes alias transierentes, hoc sibi vulnus intulere, quod liberam erit mulieribus ipsis (si non est amplius in facta processum) ad alia se vota transferre, recepta tamen de perjurio parententia, si per eam fuerit, quoniam matrimonium fuerit consummatum.

47 Et ratio est: quia per istam discessionem sponsus datam fidem retractare, voluntatiq; mutationem declarare videtur. Jure quidem civili trinitatis absentia constituta est, ut sponsalia solvi possint;

sint: sed allato Canone Pontifex solum discessum in longinquam regionem ad hoc requirit. Excipiunt aliqui casum, quo sponsus, absque consensu sponsæ, migravit ob causam necessariam, quo casu consentiendum expectandum, juxta *L. sapè ff. de sponsalib.* Ita Layman l. 5. tr. 10. p. 1. c. 2. n. 13. & Sylvester apud ipsum, idem asserentes, quando ob causam rationabilem, licet non necessariam, absque consensu ipsius discessit. Consent enim ipsum biennio vel triennio expectandum. *L. 2. C. de sponsal. & L. 2. de repud.* Verum alii cum Henriquez, Sanchez, Palao, absolute negant, si ve in isto, si ve in illo casu, tamdiu expectandum. Quia Pontifex cit. cap. de illis, absque ejusmodi exceptione, referibit, in casu migrationis ad longinquas partes, liberam esse ad alia se vota transferre.

49 Prædenter tamen ad alia vota non transibit, si sponsus esset de proximo rediturus. Quia ipsum tunc prætolari deberet. Abbas ad citatum caput de illis. Sanchez, Palao, &c. Si non sit in loco nimis distito, moneat ipsum ut certo tempore ad sit pro nuptiis contrahendis. Si recuset, justo de- tentus impedimento, in re tanti momenti non assumat partes Judicis in propria causa, sed Ecclesiasticum adeat Judicem, cujus erit, inspecta qualitate sponsæ, periculo incontinentiæ, aliisque circumstantiis, judicare num ad sit sufficiens causa dissolvendi sponsalia. Palao disp. 1. de sponsalib. n. 23. In quibusdam locis, priusquam sponsalia solvantur, tribus edictis abscens citatur in Ecclesia, in qua futuri matrimonii denuntiationes factæ sunt. Sic statuit Synodus Senonensis anni 1524. Parisiensis anni 1557. &c.

50 Sexta causa est ferocia & asperitas morum alterutrius sponsi. Ob quam certo (non solo vulgi rumore) cognitam, sponsalia posse dissolvi, Doctores colligunt ex cap. *veniens extr.* qui Clerici vel vocentes.

51 Septima causa est defectus solutionis dotis promissæ, seu alterius conditionis pacto appositæ. Ut enim dicitur citato cap. *de illis: si aliquis dixerit, vel juraverit: ego te in uxorem accipiam, si tantum mihi donaveris, res: perjuris non habebitur, si eam, nolentem sibi solvere, quod sibi dari petiit, non acceperit in uxorem, nisi... carnalis inter eos sit commixtio subsæcuta.* Ex qua ultima particula colligitur, sponsum, habentem causam sufficientem dissolutionis, jus amittere dissolvendi, si post eam, carnalem cum ipsa commixtionem habuerit. Ita Sanchez lib. 1. disp. 66. Hurtadus disp. 31. difficult. 16. & alii.

52 Octava causa sunt capitales inimicitie, inter sponsos, vel eorum parentes suborta. Cum enim funestis exitus ex nuptiis illorum timendi sint, Ecclesiæ judicio sponsalia tunc dirimuntur, cap. *requiritur extr.* de sponsalib. & matrim.

53 Ultima causa est lapsus temporis, ad matrimonium contrahendum ex conventionem partium in ipsis sponsalibus constituti, cap. *sicut extr.* de sponsalib. & matrim.

CAPUT XIII.

Prima sponsalia non solvantur per secunda, etiam jurata, etiam secuta copulâ cum secunda sponsa, prius sponsalium ignara.

54 Doctores omnes conveniunt, quod si secunda mulier sciverit priora sponsalia, hæc non dissolvuntur per secunda, etiam copulâ secuta. Quia ipsa voluit decipi. Imò non fuit decepta. Quia injustè, injustitiâ cognitâ, hanc secundam promissionem & copulam admisit. Sed si secunda sponsa, priorum sponsalium ignara fuerit, & ipsa alias erat virgo, vel honesta vidua, plures consent, per secunda sponsalia, copulâ secuta, priora dis-

Tom. III.

solvi, tamen si fateantur, quod per secunda non solverentur, si copula cum secunda secuta non fuisset, vel secuta pariter fuisset cum prima. Cum nitens perspicuum sit, quod, cæteris paribus, quæ prior est tempore, potior sit jure. Cum nulla sit ratio ipsi auferendi jus prius tempore acquiritum.

Extra hunc casum, priora sponsalia solvi per posteriora, secuta (ut dictum est) copulâ, docent Coniack, Pontius, Maltrius, Palao, Leander à SS. Sacramento, &c. Sed contrarium nobiscum asserunt Dominicus Sotus, Sanchez, Becanus, Villalobos, Hurtadus, Averfa, Henriquez, & Illultriss. Pater Herinx disp. 1. de sponsalib. n. 41. Et ratio est, quia secunda sponsalia nulla sunt (cum res uni ex justitia obligata, non possit alteri subsequenter obligari, nisi per matrimonium, vel alium contractum, quo fit actualis traditio domini.) Ergo per ea non solvantur priora sponsalia. Sed neque solvantur per copulam eis superadditam: utpote priori sponsæ eatenus injuriosam, quatenus fit in ordine ad matrimonium cum secunda incundum contra fidem priori datam. Per injuriam autem sponsus non acquirit jus ad dissolvendam fidem istam. Neque per injuriosam copulam istam actu tradit secundæ sponsæ dominium corporis sui. Cum hoc per solum fiat matrimonium. Denique priora sponsalia non ideo solvantur per posteriora, quia hæc sunt fortiora; quasi secunda femina, ratione copulæ, vel damnum inde consequentium, acquirit jus fortius, quam erat jus priori femine acquiritum; ideoque jus prioris femine elidatur, vel suspendatur per jus secundæ femine, tamquam fortius. Hoc est enim quod Adversarii supponunt, & non probant, nec probare possunt. Nullum enim jus in matrimonium cum ipso sponso secunda femina acquirit, nec acquirere potest, id impediens sponsalibus cum prima initis, per quæ persona ipsius, primæ ex justitia obligata, non potest cum injuria illius prioris obligationis, alteri obligari, etiam intuitu damni quod illatum est secundæ. Cum damnum ipsi illatum non auferat, nec suspendat alterius innocentis.

At (inquit Bonæ spei disp. 1. de sponsal. n. 110.) per subsequens matrimonium priora sponsalia cum alio vel alia solvantur, vel saltem suspenduntur, seu suspenduntur. Ergo fides posterius data potest aliquo casu solvere, vel suspendere fidem priorem, ubi scilicet fides posterius data fortius ligat, prout in præsentibus.

Respondedo distinguendo consequens: ergo si des posterius data, per quam non fit traditio domini, potest aliquo casu solvere, vel suspendere fidem priorem, nego: si per fidem posterius datam fiat traditio domini, uti fit in matrimonio, concedo. Sed hoc non fit in fide sponsalium posterius data. Et ideo nec fortius ligat, quam fides prima data; nec verè ligat, quia vana & irrita est, propter priorem, quam nec solvere, nec suspendere potest. Ob rationem supra allatam.

Instat tamen idem Author: ubi duæ ejusdem rei venditiones concurrunt, secunda non est irrita propter priorem, si secunda sit completa per rei traditionem. Ergo nec in nostro casu fides posterior per priorem: cum posterior sit completa per traditionem usus corporis, non prior.

Respondedo negando consequentiam: quia etiam secunda venditio foret irrita propter priorem, si non foret completa per traditionem domini, sed usus dumtaxat. Neque enim venditiones complentur, nisi per traditionem domini, nec res primùm vendita Titio, deinde Cajo, debetur Cajo præ Titio, eò quod venditor ad hoc usum ipsius (absque dominio) concesserit Cajo; sed per hoc dumtaxat, quod Cajo dominium ipsius tradiderit.

PPPP